

Raziskava Safe.si 2021- Stališča do organizacij, ki se ukvarjajo z varno uporabo interneta ter varna raba interneta med otroki

**Sofinancira
Evropska unija**

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA INFORMACIJSKO VARNOST

Vsebina

Povzetek.....	3
Uvod.....	4
Demografski podatki.....	5
Poznavanje organizacij, ki želijo izboljšati varno uporabo interneta.....	7
Vloga, ki jo imajo organizacije v slovenski družbi pri izobraževanju o varni uporabi interneta	9
Prijava internetnih vsebin, povezanih z zlorabo otrok, pristojnim organizacijam.....	11
Pravila uporabe elektronskih naprav pri otrocih	16
Izkušnje z varno rabo interneta pri otrocih.....	18
Viri informiranja o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke	20
Priloga: Poročilo o izvedbi anketne raziskave (SJM)	23
Informacijska zasebnost, varna uporaba interneta in pripravljenost sodelovanja v spletnih mobilnih anketah	23
Osnovni podatki	23
Vzorec	23
Podroben opis anketnih valov	24
Viri	25

Povzetek

Med organizacijami, ki želijo izboljšati varno uporabo interneta, sta najbolj prepoznavna Arnes in Varni na internetu: Safe.si in Spletno Oko sta na tretjem oziroma četrtem mestu. Približno dve tretjini respondentov teh dveh organizacij ne pozna in zanju tudi še niso slišali. Za večino organizacij je poznavanje najvišje v starostnih skupinah od 31 do 45 in 46 do 60 let, z izjemo Arnes-a, ki je najbolj prepoznaven pri mlajših od 30 let. V povprečju respondenti vlogo, ki jo imajo Safe.si, Varni na internetu, Spletno oko in Zavod varni internet pri izobraževanju o varni uporabi interneta, ocenjujejo pozitivno. Najvišjo povprečno oceno ima Varni na internetu, Safe.si je na drugem mestu, Spletno oko pa na četrtem. Vloga pri izobraževanju o varni uporabi interneta je pri vseh organizacijah v poprečju višje ocenjena med moškimi kot med ženskami. Safe.si ima najvišjo oceno med respondenti v starostni skupini od 46 do 60 let, ostale organizacije pa v starostni skupini do 30 let.

Skoraj 90% anketiranih je dejalo, da bi neprimerne vsebine na internetu prijavili pristojnim organizacijam, v kolikor bi naleteli nanje. Delež tistih, ki bi podali prijavo, narašča po starostnih skupinah, glede na izobrazbo pa je ta delež najnižji med respondenti s srednjo stopnjo izobrazbe in najvišji med respondenti z osnovno ali nižjo stopnjo izobrazbe. Od respondentov, ki bi podali prijavo, je največji delež takih, ki bi to prijavo zagotovo podali policiji, najmanjši delež pa takih, ki bi prijavo zagotovo podali neprofitni organizaciji ali društvu.

Med respondenti je tretjina staršev oz. skrbnikov vsaj enega otroka med 3 in 17 let starosti, ki živi v njihovem gospodinjstvu. Od teh jih ima skoraj 90% pravila, ki jih morajo otroci spoštovati, ko uporabljajo elektronske naprave. Glede na izobrazbo je najvišji delež takih staršev, ki imajo pravila, med tistimi s srednjo stopnjo izobrazbe. Najpogostejši pravili sta prepoved posredovanja osebnih informacij na internetu in uporaba žaljivih besed in posnetkov, med najmanj pogostimi pravili sta prepoved uporabe spletnih družabnih omrežij brez nadzora in prepoved uporabe aplikacij za klepet brez nadzora. V povprečju se respondenti strinjajo, da so tako otroci v njihovi družini kot tudi respondenti sami ustrezno informirani o varni rabi interneta in mobilnih naprav za otroke. Skupno se jih skoraj tretjina strinja ali povsem strinja, da imajo pri otrocih težave s prekomerno rabo interneta in mobilnih naprav, polovica pa se jih s tem ne strinja ali sploh ne strinja. Prav tako se v povprečju ne strinjajo s tem, da imajo pri otrocih težave z varno rabo interneta in mobilnih naprav. Kot najpomembnejši vir za informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke starši v povprečju navajajo šolski sistem, le-temu pa sledijo osebni stiki, internet, televizija in izobraževalni dogodki.

Uvod

Poročilo predstavlja izbrane rezultate drugega vala Raziskave o pripravljenosti sodelovanja v mobilnih anketah in posredovanja fotografij, ki je med drugim vseboval tudi vprašanja o mnenjih o organizacijah, ki se ukvarjajo z varno rabo interneta, o varni uporabi interneta pri otrocih, o pogledih na zbiranje parapodatkov ter o pripravljenosti posredovanja fotografij tekom mobilnih anket. V tem poročilu obravnavamo sklope vprašanj, ki se nanašajo na organizacije, ki se ukvarjajo z varno rabo interneta, vključno s prijavi internetnih vsebin, ki so povezane z zlorabo otrok; pravili rabe elektronskih naprav pri otrocih in varno rabo interneta pri otrocih.

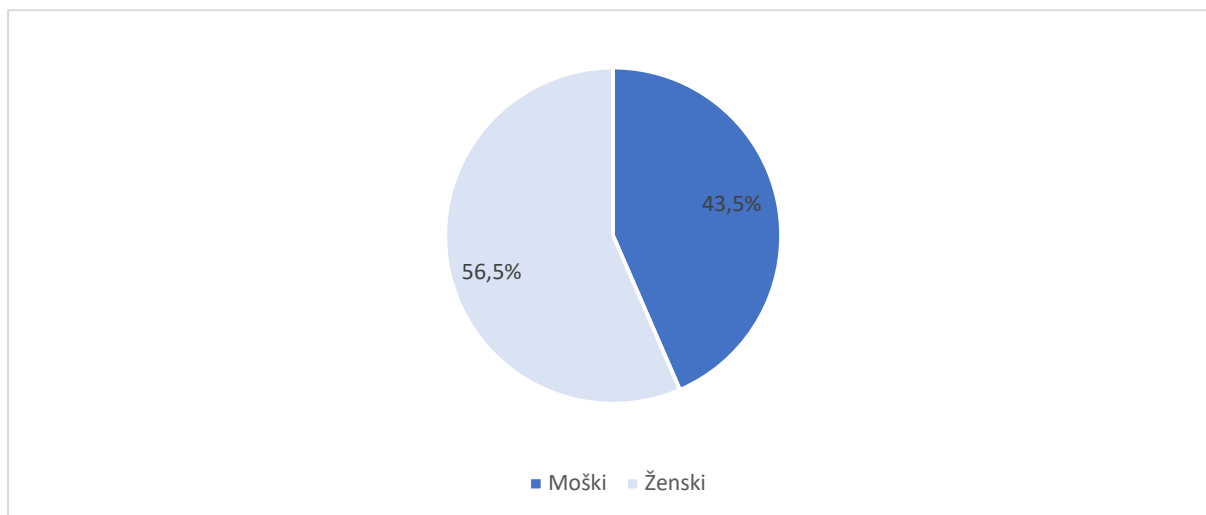
Raziskavo je izvedel Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij (CJMMK) FDV. Zbiranje podatkov je potekalo s standardiziranim spletnim vprašalnikom od 23. 3. do 17. 5. 2021. K sodelovanju so bili povabljeni vsi anketiranci, ki so v prvem valu raziskave soglašali s sodelovanjem v dodatni anketi ($n = 427$ vabil), kot nagrado za izpolnjen vprašalnik pa so v zahvalo prejeli darilni bon v vrednosti 5€. Celoten opis raziskave je v Prilogi. Od vseh povabljenih je anketo izpolnilo 310 posameznikov.

Demografski podatki

Vzorec respondentov, ki so odgovorili na sklop vprašanj o varni uporabi interneta pri otrocih ter sklop vprašanj o mnenjih o organizacijah, ki se ukvarjajo z varno rabo interneta, vključuje 292 enot.

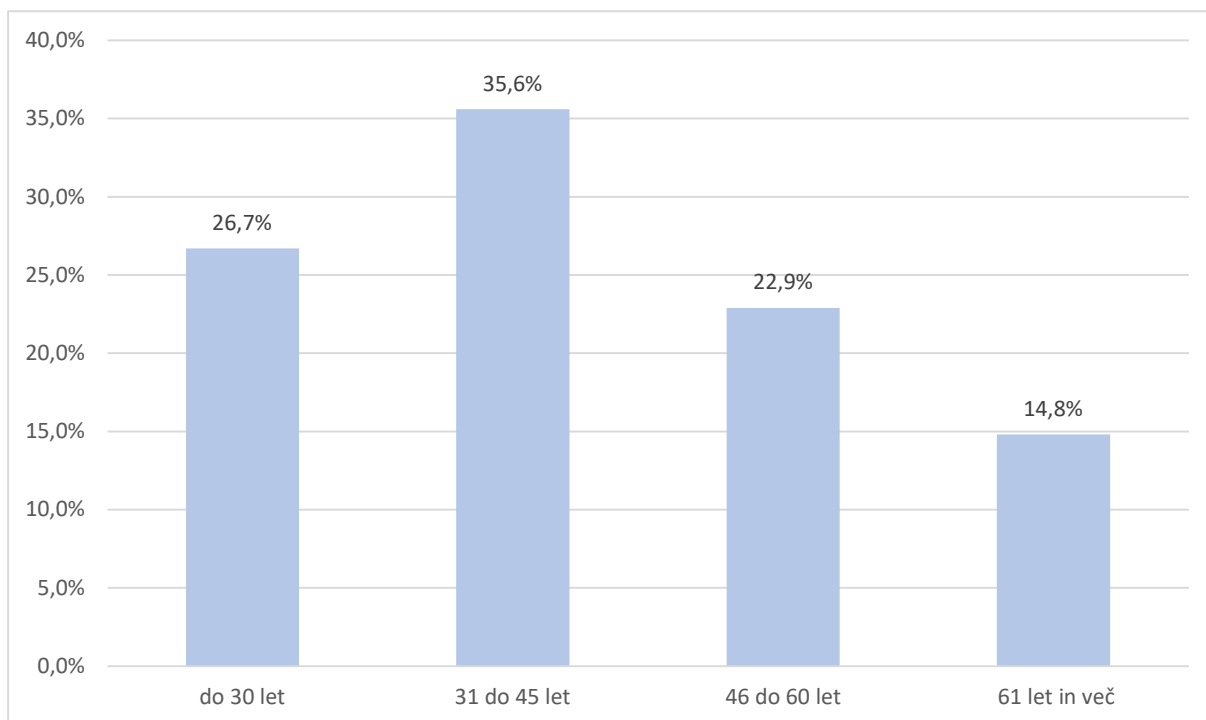
Izmed teh je 56,5 % respondentov ženskega spola, 43,5 % pa moškega spola.

Slika 1: Spol respondentov

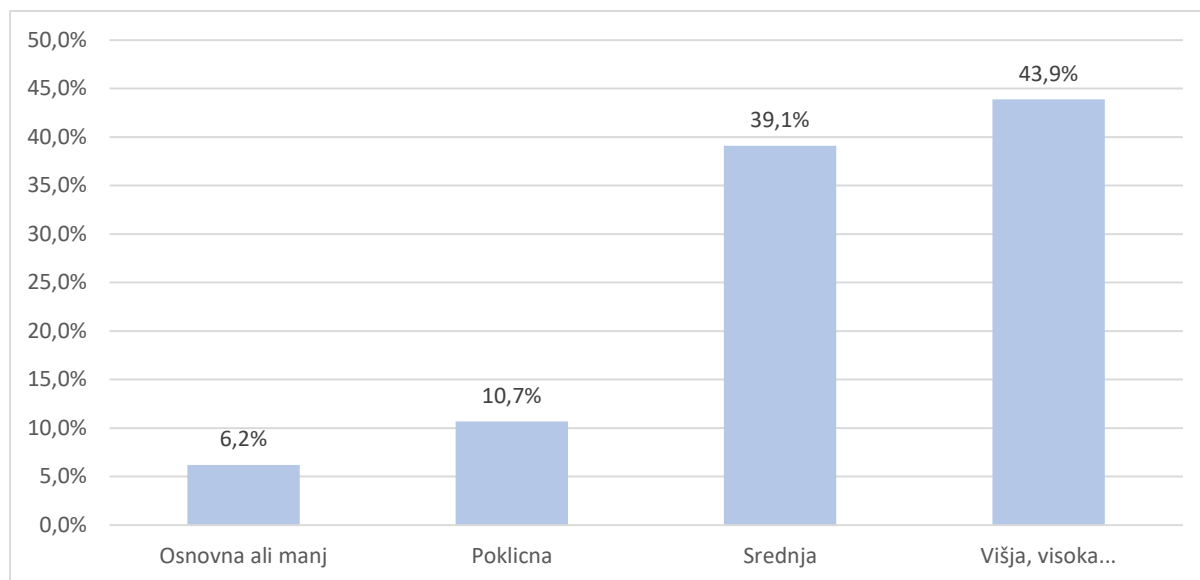
Dobra četrtina (26,7 %) respondentov je mlajših od 30 let, 35,6 % je starih med 31 in 45 let, 22,9 % med 46 in 60 let, 14,7 % pa jih ima 61 let ali več.

Slika 2: Starost respondentov

Največji delež respondentov (43,9 %) ima vsaj višjo izobrazbo ali več, 39,1 % ima srednješolsko izobrazbo, 10,7 % poklicno in 6,2 % osnovnošolsko ali manj.

Slika 3: Izobrazba respondentov

Več kot polovica respondentov biva v naseljih z manj kot 2000 prebivalci: 29,5 % v nekmečkih naseljih in 21,1 % v kmečkih naseljih. 15,4 % jih prebiva v naseljih z več kot 2000 in manj kot 10.000 prebivalci, 13,4 % v naseljih z več kot 10.000 prebivalci, 20,5 % pa v največjih slovenskih mestih: 3,4 % v Mariboru in 17,1 % v Ljubljani.

Tabela 1: Kraj bivanja respondentov

	<i>n</i>	%
Nekmečka naselja, manj kot 2000 oseb	86	29,5
Kmečka naselja, manj kot 2000 oseb	62	21,2
Naselja od 2000 do 10.000 oseb	45	15,4
Naselja nad 10.000 oseb	39	13,4
Maribor	10	3,4
Ljubljana	50	17,1

Poznavanje organizacij, ki želijo izboljšati varno uporabo interneta

Med organizacijami, ki jih respondenti dobro poznajo, je na prvem mestu Arnes (24,6 %), sledi mu Varni na internetu (6,2 %), na tretjem mestu Safe.si (5,6 %), Spletno oko in Zavod varni internet si delita četrto mesto (2,4 %), Logout pa je najmanj dobro poznani (2,1 %). Razen pri Arnes-u je za vse organizacije velja, da je največji delež respondentov takih, ki organizacije ne poznajo in tudi še niso slišali zanjo: 78,2 % respondentov še ni slišalo za Logout, 65 % za Spletno oko, 61,2 % za Safe.si, 58,3% za Zavod varni internet in 38,1 % je takih, ki še niso slišali za Varni na internetu. Za Arnes še ni slišalo zgolj 11,4 % respondentov.

Slika 4: Poznavanje organizacij, ki želijo izboljšati varno uporabo interneta

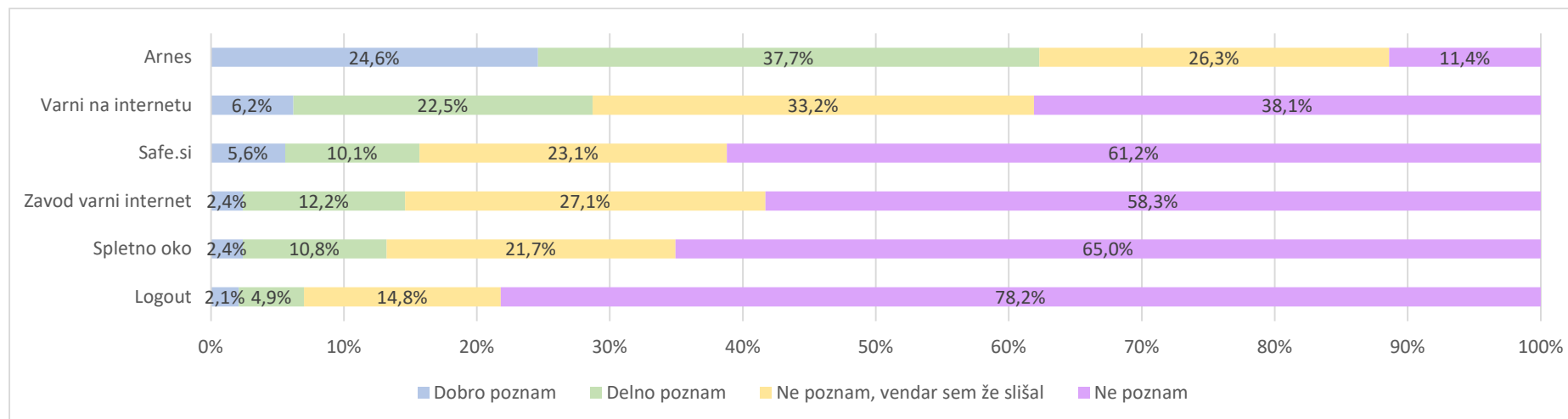

Tabela 2: Poznavanje organizacij, ki želijo izboljšati varno uporabo interneta

	Arnes		Varni na internetu		Safe.si		Spletno oko		Zavod varni internet		Logout	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Dobro poznam	71	24,6	18	6,2	16	5,6	7	2,4	7	2,4	6	2,1
Delno poznam	109	37,7	65	22,5	29	10,1	31	10,8	35	12,2	14	4,9
Ne poznam, vendar sem že slišal	76	26,3	96	33,2	66	23,1	62	21,7	78	27,1	42	14,8
Ne poznam	33	11,4	110	38,1	175	61,2	186	65,0	168	58,3	222	78,2
Skupaj	289	100,0	289	100,0	286	100,0	286	100,0	288	100,0	284	100,0

Vprašanje: Najprej bi vas vprašali o vašem poznavanju organizacij, ki želijo izboljšati varno uporabo interneta. Zanima nas, katere od teh organizacij poznate in kako dobro.

Tabela 3: Primerjava poznavanja organizacij glede na demografijo.

Za večino organizacij je delež tistih, ki jih poznajo, večji pri moških kot pri ženskah: izjema sta le Zavod varni internet (tega pozna 2,5 % žensk v primerjavi z 2,4 % moških) in Logout (pozna 31,9 % žensk v primerjavi z 21,0 % moških). Prav tako je za večino organizacij poznavanje najvišje v starostnih skupinah od 31 do 45 in 46 do 60 let, z izjemo Arnes-a, kjer je delež tistih, ki ga poznajo (69,2 %) najvišji v starostni skupini do 30 let.

Za Arnes, Safe.si, Zavod varni internet in Logout je delež tistih, ki te organizacije poznajo, najvišji med respondenti z osnovno ali nižjo stopnjo izobrazbe. Za Varni na internetu in Spletno oko pa je največji delež poznavalcev med tistimi s srednjo stopnjo izobrazbe.

		Spol				Starost								Izobrazba							
		Moški		Ženski		do 30 let		31 do 45 let		46 do 60 let		61 let in več		Osnovna ali manj		Poklicna		Srednja		Višja, visoka...	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Arnes	Poznam	79	63,7	101	61,5	54	69,2	67	64,4	36	53,7	23	59,0	13	72,2	14	45,2	68	62,4	84	66,1
	Ne poznam	45	36,3	63	38,4	24	30,8	37	35,6	31	46,3	16	41,0	5	27,8	17	54,8	41	37,6	43	33,9
Varni na internetu	Poznam	44	35,0	39	24,1	10	13,0	33	32,0	28	41,8	12	29,3	4	22,3	8	25,8	35	31,8	35	27,7
	Ne poznam	82	65,1	123	75,9	67	87,0	70	68,0	39	58,3	29	70,7	14	77,8	23	74,2	75	68,1	91	72,2
Safe.si	Poznam	28	22,6	17	10,6	6	7,8	17	16,3	17	25,4	5	13,5	4	23,6	6	19,4	12	11,1	22	17,4
	Ne poznam	96	77,4	144	89,5	71	92,2	87	83,7	50	74,6	32	86,5	13	76,4	25	80,6	96	88,9	104	82,5
Spletno oko	Poznam	24	19,3	18	11,1	3	3,9	18	17,7	12	17,9	5	12,8	1	5,6	5	16,1	15	13,8	17	13,7
	Ne poznam	100	80,7	145	89,0	74	96,1	84	82,3	55	82,1	34	87,2	17	94,5	26	83,9	94	86,2	107	86,2
Zavod varni internet	Poznam	3	2,4	4	2,5	2	2,6	10	9,7	6	9,1	2	5,4	4	22,3	4	12,9	15	13,8	19	15,1
	Ne poznam	21	16,9	14	8,6	75	97,4	93	90,3	60	90,9	35	94,6	14	77,8	27	87,1	94	86,3	107	84,9
Logout	Poznam	26	21,0	52	31,9	2	2,6	10	9,7	6	9,1	2	5,4	2	11,2	3	10,0	5	4,6	10	8,0
	Ne poznam	74	59,7	93	57,1	75	97,4	93	90,3	60	90,9	35	94,6	16	88,9	27	90,0	103	95,3	114	91,9

Vloga, ki jo imajo organizacije v slovenski družbi pri izobraževanju o varni uporabi interneta

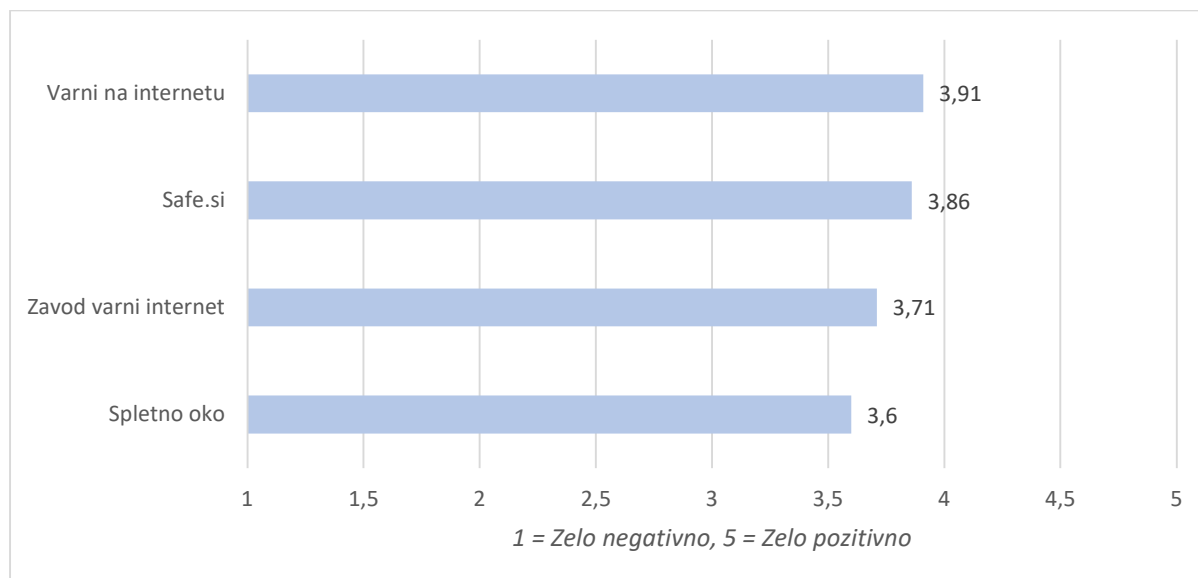
V povprečju respondenti vlogo vseh štirih organizacij (Safe.si, Varni na internetu, Spletno oko in Zavod varni internet) pri izobraževanju o varni uporabi interneta ocenjujejo pozitivno. Najboljšo povprečno oceno ima Varni na internetu (3,91), sledi mu Safe.si (3,86) ter Zavod varni internet (3,71), najnižje pa je ocenjeno Spletno oko (3,60).

Tabela 4: Vloga, ki jo imajo organizacije v slovenski družbi pri izobraževanju o varni uporabi interneta

	Varni na internetu		Safe.si		Zavod varni internet		Spletno oko	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zelo negativno	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Negativno	0	0,0	1	0,5	0	0,0	1	0,5
Niti negativno, niti pozitivno	27	12,7	22	10,5	29	13,7	33	15,8
Pozitivno	72	34,0	41	19,5	44	20,9	42	20,1
Zelo pozitivno	17	8,0	13	6,2	6	2,8	5	2,4
Ne morem oceniti	96	45,3	133	63,3	132	62,6	127	60,8
Skupaj	212	100,0	210	100,0	211	100,0	209	100,0

Vprašanje: Kako ocenjujete vlogo pri izobraževanju o varni uporabi interneta, ki jo ima v slovenski družbi ...

Slika 5: Povprečna ocena vloge pri izobraževanju o varni uporabi interneta v slovenski družbi

Tisti, ki vloge organizacij Safe.si in Spletno oko niso ocenili kot pozitivno ali zelo pozitivno, so imeli priložnost svoj odgovor pojasniti. Navedli so naslednje odgovore:

- Safe.si
 - Ne zaupam nekaj
 - Nimam pojasnila, za varnost na internetu se pravzaprav ne zanimam
- Spletno oko
 - Cenzuriranje mnenj, katera smatrajo kot sovražni govor
 - Me ne zanima
 - Politično profilira

Vloga pri izobraževanju o varni uporabi interneta je pri vseh organizacijah povprečno višje ocenjena med moškimi kot med ženskami. Safe.si ima najvišjo oceno (4,05) med respondenti v starostni skupini od 46 do 60 let, ostale organizacije pa v starostni skupini do 30 let. Safe.si in Zavod varni internet imata najvišjo povprečno oceno med respondenti z višjo ali visoko stopnjo izobrazbe, Varni na internetu med respondenti z osnovno ali nižjo stopnjo in Spletno oko med respondenti s poklicno stopnjo izobrazbe.

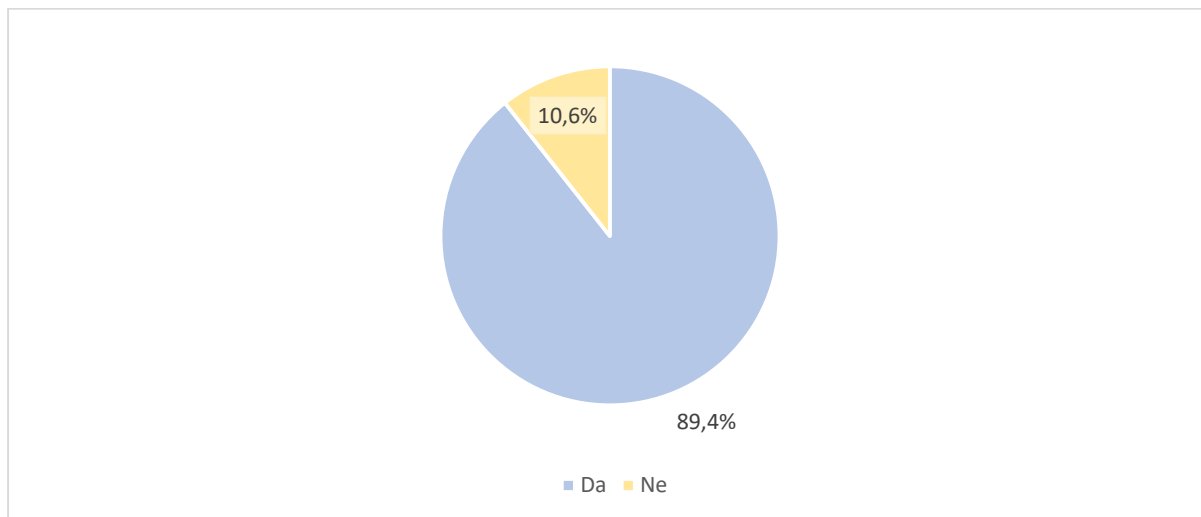
Tabela 5: Povprečna ocena vloge pri izobraževanju o varni uporabi interneta v slovenski družbi, glede na demografijo.

	Spol		Starost				Izobrazba			
	Moški	Ženski	do 30 let	31 do 45 let	46 do 60 let	61 let in več	Osnovna ali manj	Poklicna	Srednja	Višja, visoka
	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>
Varni na internetu	3,98	3,86	4,05	3,78	4,00	4,00	4,40	4,20	3,81	3,92
Safe.si	3,95	3,79	3,67	3,88	4,05	3,75	3,75	3,86	3,52	4,10
Zavod varni internet	3,79	3,66	3,85	3,64	3,81	3,64	3,67	3,50	3,73	3,75
Spletno oko	3,65	3,55	3,77	3,56	3,65	3,50	3,67	3,75	3,68	3,50

Prijava internetnih vsebin, povezanih z zlorabo otrok, pristojnim organizacijam

Če uporabnik naleti na neprimerno vsebino na internetu, lahko le-to prijavi različnim organizacijam. Kar 89,4 % vprašanih je dejalo, da bi tako vsebino prijavi pristojnim organizacijam, v kolikor bi na internetu naleteli nanjo.

Slika 6: Prijava neprimerne vsebine.

Vprašanje: Če bi na internetu naleteli na nelegalno vsebino, povezano z zlorabo otrok, ali bi to prijavi pristojnim organizacijam?

Neprimerne vsebine bi prijavi 92,1 % moških in 85,5 % žensk. Delež tistih, ki bi podali prijavo, narašča po starostnih skupinah: od 84,6 % tistih, ki so stari do 30 let, do 93,0% tistih, ki so stari 61 let in več. Glede na izobrazbo je delež tistih, ki bi podali prijavo, najnižji med respondenti s srednjo stopnjo izobrazbe (84,1 %) najvišji pa med respondenti z osnovno ali nižjo stopnjo izobrazbe, od katerih bi prijavo podali vsi anketirani.

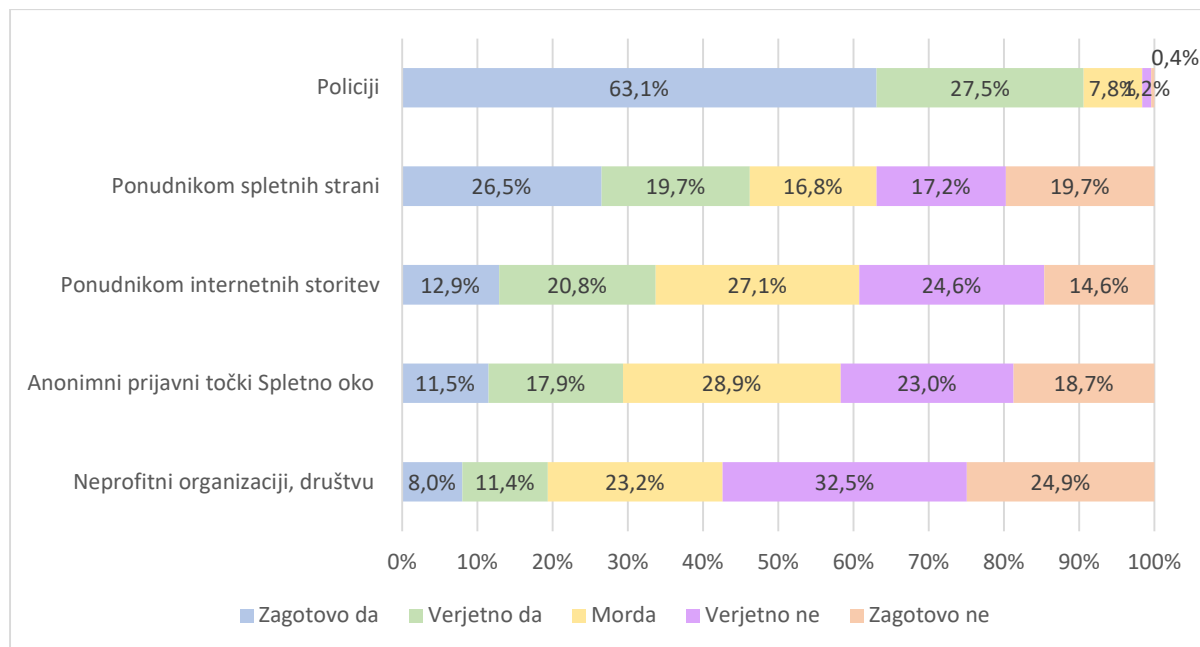
Tabela 6: Prijava neprimerne vsebine glede na demografijo.

	Spol				Starost								Izobrazba							
	Moški		Ženski		do 30 let		31 do 45 let		46 do 60 let		61 let in več		Osnovna ali manj		Poklicna		Srednja		Višja, visoka...	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Da	117	92,1	141	85,5	66	84,6	92	88,5	60	89,6	40	93,0	18	100,0	27	87,1	95	84,1	116	91,3
Ne	10	7,9	24	14,5	12	15,4	12	11,5	7	10,4	3	7,0	0	0,0	4	12,9	18	15,9	11	8,7

Vprašanje: Če bi na internetu naleteli na nelegalno vsebino, povezano z zlorabo otrok, ali bi to prijavi pristojnim organizacijam?

Od respondentov, ki bi podali prijavo, je največji delež takih, ki bi to prijavo zagotovo podali policiji (63,1 %), najmanjši delež pa takih, ki bi prijavo zagotovo podali neprofitni organizaciji ali društvu (8,0 %). Ponudnikom spletnih strani bi vsebino zagotovo prijavilo 26,5 % respondentov, ponudnikom internetnih storitev pa 12,9 %.

Slika 7: Organizacije, katerim bi respondenti prijavili neprimerne vsebine.

Vprašanje: Katerim organizacijam bi to prijavili?

Tabela 7: Organizacije, katerim bi respondenti prijavili neprimerne vsebine.

	Policiji		Ponudnikom spletnih strani		Ponudnikom internetnih storitev		Anonimni prijavni točki Spletno oko		Neprofitni organizaciji, društvu	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Zagotovo ne	1	0,4	47	19,7	35	14,6	44	18,7	59	24,9
Verjetno ne	3	1,2	41	17,2	59	24,6	54	23,0	77	32,5
Morda	20	7,8	40	16,8	65	27,1	68	28,9	55	23,2
Verjetno da	70	27,5	47	19,7	50	20,8	42	17,9	27	11,4
Zagotovo da	161	63,1	63	26,5	31	12,9	27	11,5	19	8,0
Skupaj	255	100,0	238	100,0	240	100,0	235	100,0	237	100,0

Vprašanje: Katerim organizacijam bi to prijavili?

V primerjavi z moškimi bi večji delež žensk podal prijavo policij, ponudnikom spletne strani in neprofitni organizaciji ali društvu. Večji delež moških kot žensk bi podal prijavo ponudnikom internetnih storitev, na prijavno točko Spletno Oko pa bi se obrnil enak delež moških in žensk (58,1 %).

Tabela 8: Organizacije, katerim bi respondenti prijavili neprimerne vsebine, glede na spol

		Spol			
		Moški		Ženski	
		n	%	n	%
Policiji	Morda, verjetno da, zagotovo da	113	97,4	137	99,3
	Verjetno ne, zagotovo ne	3	2,6	1	0,7
Ponudnikom spletne strani	Morda, verjetno da, zagotovo da	67	62,0	82	63,6
	Verjetno ne, zagotovo ne	41	38,0	47	36,4
Ponudnikom internetnih storitev	Morda, verjetno da, zagotovo da	67	62,6	78	59,1
	Verjetno ne, zagotovo ne	40	37,4	54	40,9
Anonimni prijavitni točki Spletno oko	Morda, verjetno da, zagotovo da	61	58,1	75	58,1
	Verjetno ne, zagotovo ne	44	41,9	54	41,9
Neprofitni organizaciji, društvu	Morda, verjetno da, zagotovo da	38	35,8	62	47,7
	Verjetno ne, zagotovo ne	68	64,2	68	52,3

Delež tistih, ki bi podali prijavo policiji, je največji v starostnih skupinah od 31 do 45 let ter 61 let in več. Delež prijav, ki bi jih podali ponudnikom spletne strani, je največji v starostni skupini do 30 let. Največji delež respondentov, ki bi prijavo podali prijavitni točki Spletno oko, je med 46 in 60 let starosti, za neprofitne organizacije med 31 in 45 let ter za ponudnike internetnih storitev nad 61 let.

Tabela 9: Organizacije, katerim bi respondenti prijavili neprimerne vsebine, glede na starost

		Starost							
		do 30 let		31 do 45 let		46 do 60 let		61 let in več	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Policiji	Morda, verjetno da, zagotovo da	63	95,5	91	100,0	58	98,3	38	100,0
	Verjetno ne, zagotovo ne	3	4,5	0	0,0	1	1,7	0	0,0
Ponudnikom spletne strani	Morda, verjetno da, zagotovo da	47	72,3	56	63,6	37	66,1	9	32,1
	Verjetno ne, zagotovo ne	18	27,7	32	36,4	19	33,9	19	67,9
Ponudnikom internetnih storitev	Morda, verjetno da, zagotovo da	30	46,9	58	65,9	36	63,2	21	70,0
	Verjetno ne, zagotovo ne	34	53,1	30	34,1	21	36,8	9	30,0
Anonimni prijavitni točki Spletno oko	Morda, verjetno da, zagotovo da	30	46,9	57	65,5	38	69,1	11	39,3
	Verjetno ne, zagotovo ne	34	53,1	30	34,5	17	30,9	17	60,7
	Morda, verjetno da, zagotovo da	25	39,1	39	44,8	24	42,1	12	42,9

Neprofitni organizaciji, društvu	Verjetno ne, zagotovo ne	39	60,9	48	55,2	33	57,9	16	57,1
---	--------------------------	----	------	----	------	----	------	----	------

Delež tistih, ki bi prijavo podali ponudnikom spletne strani ali ponudnikom internetnih storitev, je največji med respondenti z višjo ali visoko izobrazbo. Delež tistih, ki bi prijavo podali točki Spletno oko, je največji med respondenti s srednjo stopnjo izobrazbe, za neprofitne organizacije pa med respondenti s poklicno stopnjo izobrazbe.

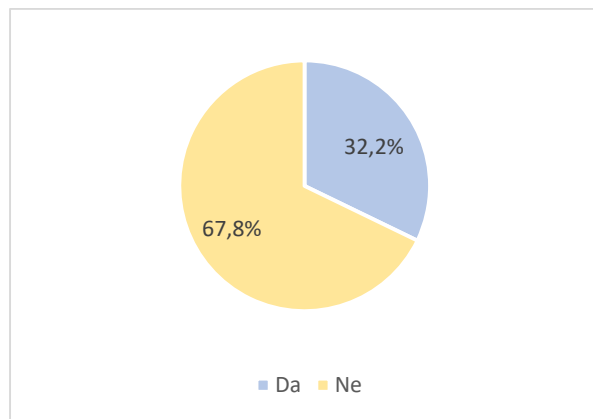
Tabela 10: Organizacije, katerim bi respondenti prijavili neprimerne vsebine, glede na stopnjo izobrazbe

		Izobrazba							
		Osnovna ali manj		Poklicna		Srednja		Višja, visoka...	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Policiji	Morda, verjetno da, zagotovo da	17	100,0	27	100,0	94	100,0	110	96,5
	Verjetno ne, zagotovo ne	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	3,5
Ponudnikom spletne strani	Morda, verjetno da, zagotovo da	8	44,4	16	64,0	54	62,8	70	66,0
	Verjetno ne, zagotovo ne	10	55,6	9	36,0	32	37,2	36	34,0
Ponudnikom internetnih storitev	Morda, verjetno da, zagotovo da	5	29,4	15	60,0	52	60,5	72	66,1
	Verjetno ne, zagotovo ne	12	70,6	10	40,0	34	39,5	37	33,9
Anonimni prijavitni točki Spletno oko	Morda, verjetno da, zagotovo da	4	23,5	19	76,0	53	62,4	59	56,2
	Verjetno ne, zagotovo ne	13	76,5	6	24,0	32	37,6	46	43,8
Neprofitni organizaciji, društvu	Morda, verjetno da, zagotovo da	5	29,4	12	50,0	36	41,9	45	42,1
	Verjetno ne, zagotovo ne	12	70,6	12	50,0	50	58,1	62	57,9

Pravila uporabe elektronskih naprav pri otrocih

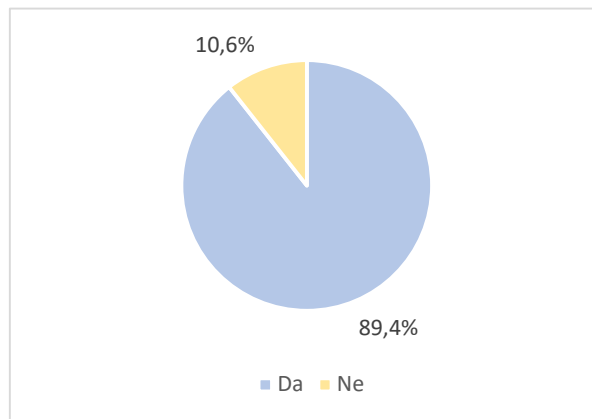
Med respondenti je 32,3 % staršev oz. skrbnikov vsaj enega otroka med 3 in 17 let starosti, ki živi v njihovem gospodinjstvu. Od teh jih ima 89,4 % pravila, ki jih morajo otroci spoštovati, ko uporabljajo elektronske naprave.

Slika 8: Gospodinjstva z otroci, starimi med 3 in 17 let. uporabi elektronskih naprav.

Vprašanje: Ali v vašem gospodinjstvu živi vsaj en otrok, ki je star med 3 in 17 let in ste zanj odgovorni vi?

Slika 9: Gospodinjstva, v katerih za otroke veljajo pravila o uporabi elektronskih naprav.

Vprašanje: Ali v vašem gospodinjstvu veljajo kakšna pravila, ki jih morajo otroci spoštovati, kadar uporabljajo mobilni telefon, tablico, računalnik, ...?

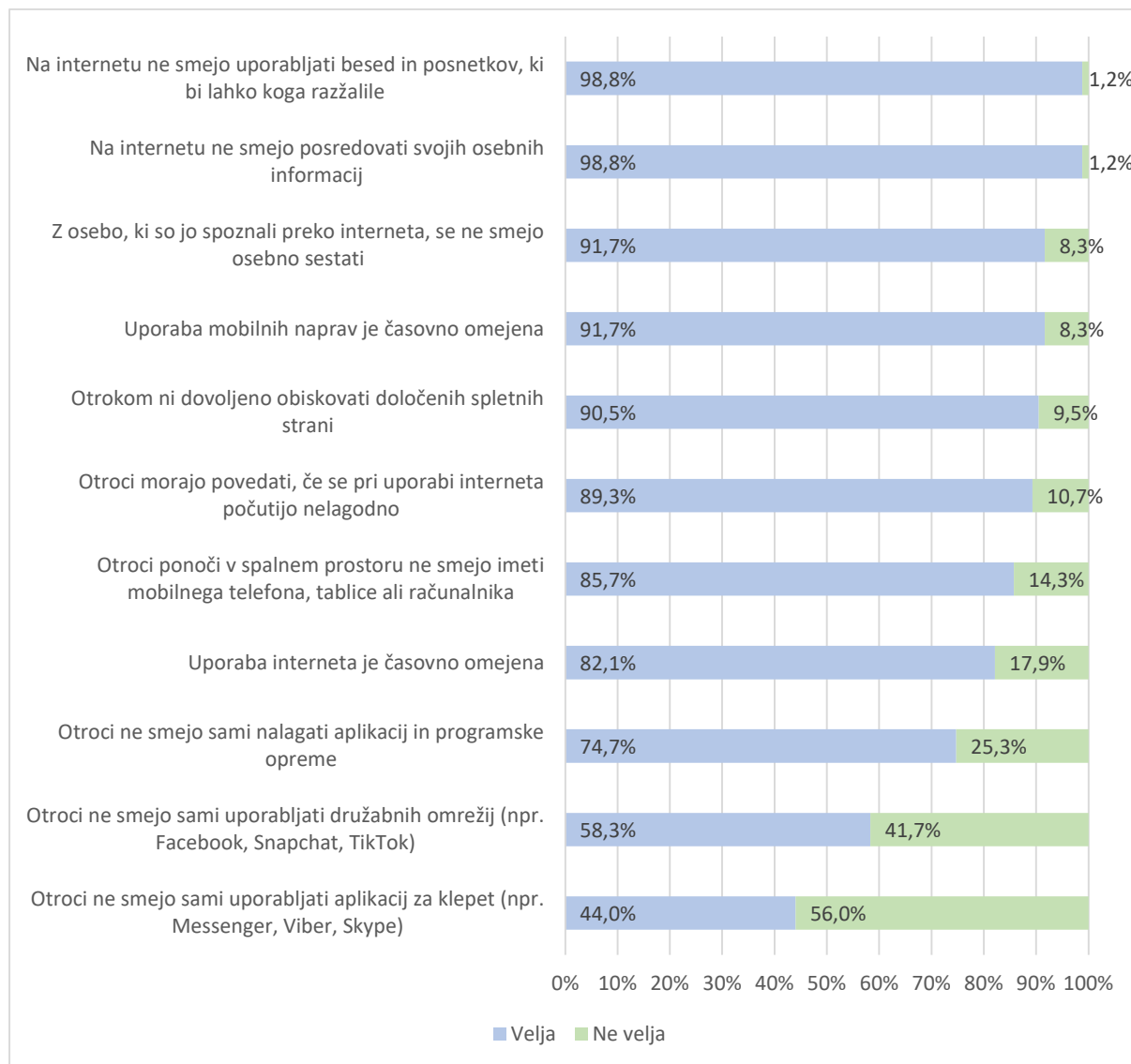
Od respondentov, ki so starši oz. skrbniki, ima pravila o uporabi elektronskih naprav za otroke v svojem gospodinjstvu 88,6 % moških in 90,0 % žensk. Pravila imajo vsi v najmlajši in najstarejši starostni skupini (sicer majhen numerus), v skupinah od 31 do 45 in od 46 do 60 let pa ima pravila 87,9 oziroma 88,9 % staršev oz. skrbnikov. Glede na izobrazbo je najvišji delež takih, ki imajo pravila, med tistimi s srednjo stopnjo izobrazbe.

Tabela 11: Gospodinjstva, v katerih za otroke veljajo pravila o uporabi elektronskih naprav, glede na demografijo.

	Spol								
	Moški		Ženski						
	n	%	n	%					
Da	39	88,6	45	90,0					
Ne	5	11,4	5	10,0					
	Starost								
	do 30 let		31 do 45 let		46 do 60 let		61 let in več		
	n	%	n	%	n	%	n	%	
	Da	7	100,0	58	87,9	16	88,9	3	100,0
	Ne	0	0,0	8	12,1	2	11,1	0	0,0
	Izobrazba								
	Osnovna ali manj		Poklicna		Srednja		Višja, visoka...		
	n	%	n	%	n	%	n	%	
	Da	5	100,0	8	88,9	31	96,9	40	83,3
	Ne	0	0,0	1	11,1	1	3,1	8	16,7

Najpogostejši pravili sta prepoved posredovanja osebnih informacij na internetu in uporaba žaljivih besed in posnetkov – za 98,8 % staršev ali skrbnikov velja, da morajo njihovi otroci pri uporabi elektronskih naprav upoštevati ti dve pravili. Med najmanj pogostimi pravili sta prepoved uporabe spletnih družabnih omrežij brez nadzora (58,3 %) in prepoved uporabe aplikacij za klepet brez nadzora (44,0 %).

Slika 10: Pravila, ki jih morajo otroci spoštovati, kadar uporabljajo elektronske naprave.

Vprašanje: Spodaj je navedenih nekaj pravil, ki jih nekateri starši ali skrbniki postavijo glede uporabe mobilnega telefona, tablice, računalnika in podobnih naprav. Prosimo, da označite, katera izmed naštetih pravil veljajo v vašem gospodinjstvu.

Izkušnje z varno rabo interneta pri otrocih

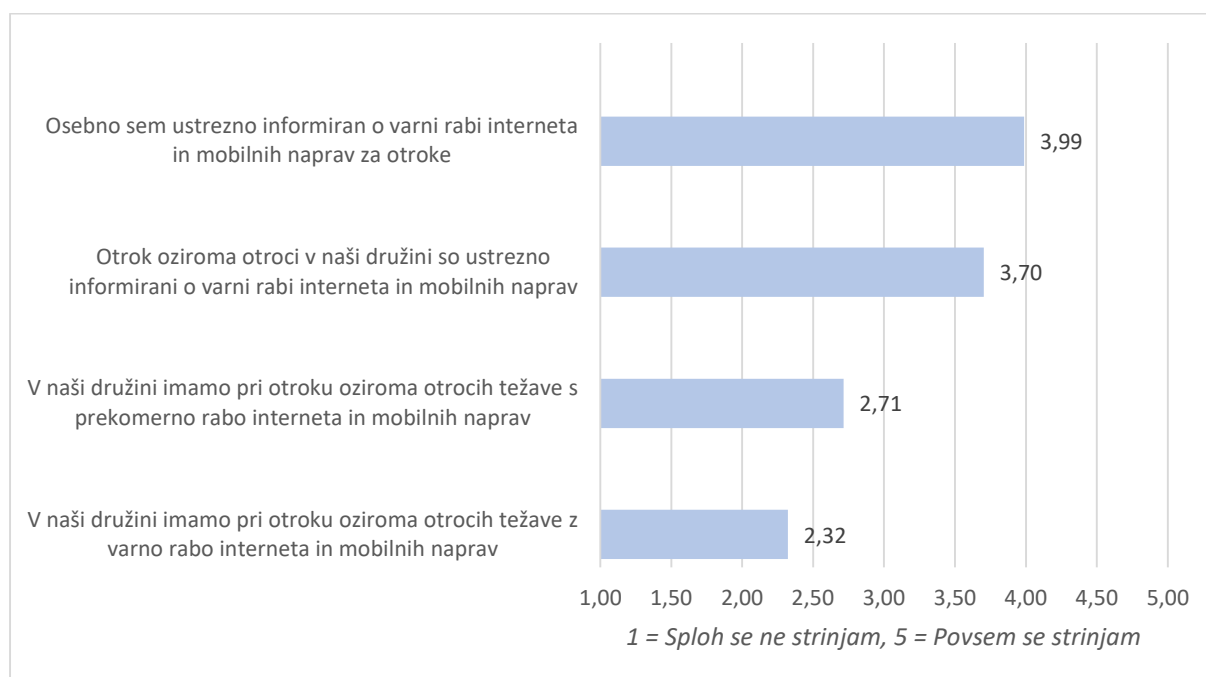
V povprečju se respondenti strinjajo, da so tako otroci v njihovi družini (3,70) kot tudi respondenti sami (3,99) ustrezno informirani o varni rabi interneta in mobilnih naprav za otroke. Skupno 29,8 % se jih strinja ali povsem strinja, da imajo pri otrocih težave s prekomerno rabo interneta in mobilnih naprav, 50,0 % pa se jih s tem ne strinja ali sploh ne strinja. Prav tako se v povprečju bolj ne strinjajo s tem, da imajo pri otrocih težave z varno rabo interneta in mobilnih naprav (2,32).

Tabela 12: Izkušnje z varno rabo interneta pri otrocih.

	Otrok oziroma otroci v naši družini so ustrezno informirani o varni rabi interneta in mobilnih naprav		V naši družini imamo pri otroku oziroma otrocih težave s prekomerno rabo interneta in mobilnih naprav		Osebnostno sem ustrezno informiran o varni rabi interneta in mobilnih naprav za otroke		V naši družini imamo pri otroku oziroma otrocih težave z varno rabo interneta in mobilnih naprav	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Sploh se ne strinjam	0	0,00	10	11,90	0	0,00	19	22,62
Se ne strinjam	10	11,90	32	38,10	6	7,14	38	45,24
Niti se strinjam niti se ne strinjam	15	17,86	17	20,24	11	13,10	12	14,29
Se strinjam	49	58,33	22	26,19	45	53,57	11	13,10
Povsem se strinjam	10	11,90	3	3,57	22	26,19	4	4,76
Skupaj	84	100,00	84	100,00	84	100,00	84	100,00

Vprašanje: Spodaj je navedenih nekaj trditev. Zanima nas, v kolikšni meri se strinjate ali ne strinjate z njimi.

Slika 11: Povprečna stopnja strinjanja s trditvami o izkušnjah z varno rabo interneta pri otrocih.

Moški se v povprečju bolj kot ženske strinjajo, da imajo v svojih družinah z otroci težave tako s prekomerno kot tudi varno rabo interneta in naprav, ter hkrati da so sami ustrezno informirani o varni rabi interneta in naprav za otroke. Ženske pa se bolj kot moški strinjajo s tem, da so otroci v njihovih družinah ustrezno informirani o varni rabi interneta. Strinjanje s tem, da imajo težave s prekomerno rabo interneta pri otrocih, narašča s starostjo. Strinjanje z ustrezno informiranostjo (tako otrok kot respondentov samih) je najvišje v starostni skupini do 30 let in hkrati pri respondentih s poklicno izobrazbo. Strinjanje s tem, da imajo pri otrocih težave z varno rabo interneta, je najvišje med respondenti, ki so stari 61 let ali več, in med tistimi, ki imajo osnovnošolsko ali nižjo stopnjo izobrazbe.

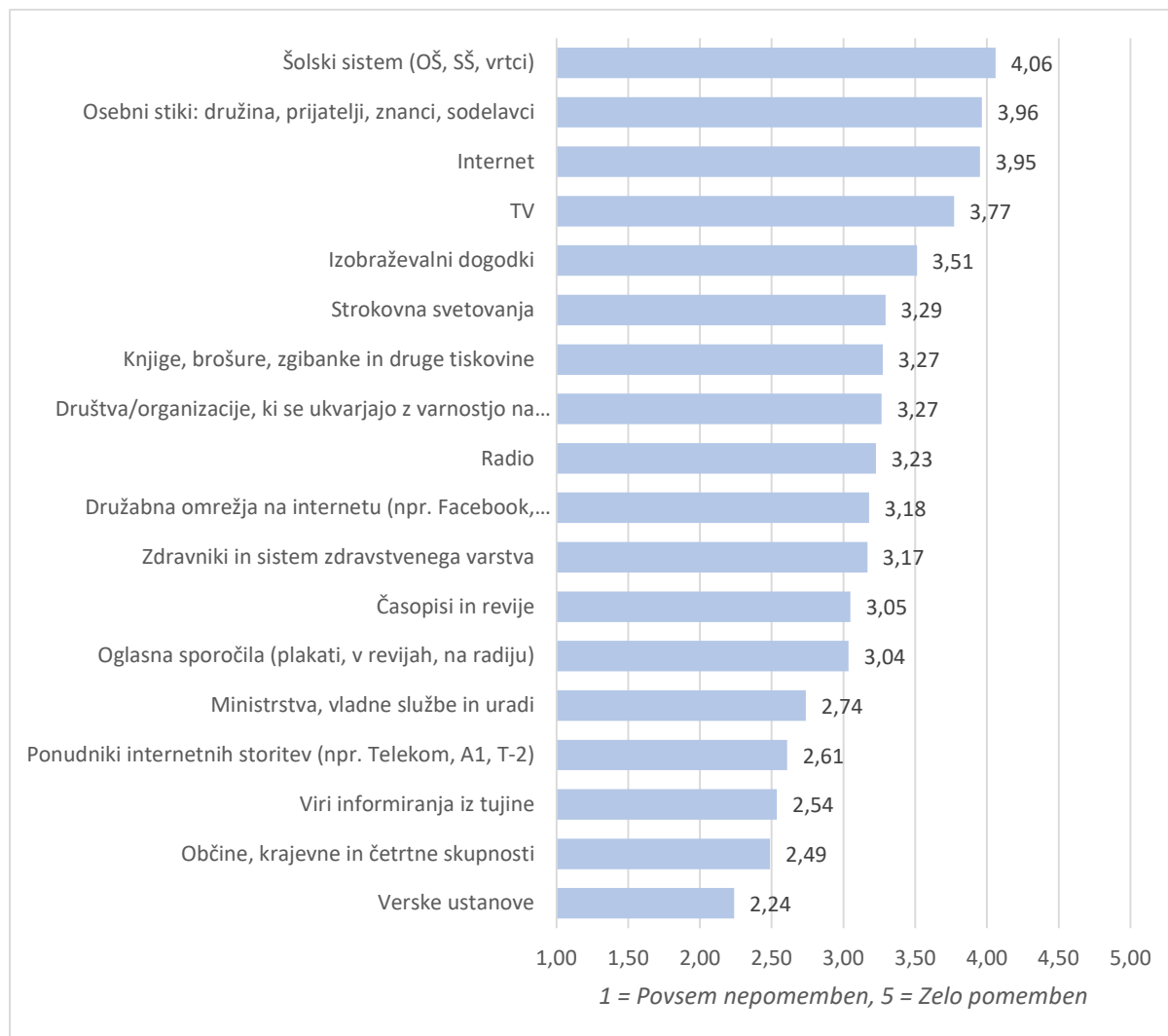
Tabela 13: Povprečna stopnja strinjanja s trditvami o izkušnjah z varno rabo interneta pri otrocih, glede na demografijo.

	Spol		Starost				Izobrazba			
	Moški	Ženski	do 30 let	31 do 45 let	46 do 60 let	61 let in več	Osnovna ali manj	Poklicna	Srednja	Višja, visoka ,,,
	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje
Otrok oziroma otroci v naši družini so ustrezno informirani o varni rabi interneta in mobilnih naprav	3,54	3,84	4,29	3,64	3,63	4,00	3,80	4,25	3,71	3,58
V naši družini imamo pri otroku oziroma otrocih težave s prekomerno rabo interneta in mobilnih naprav	2,87	2,58	2,43	2,57	3,19	3,67	2,60	2,38	2,87	2,68
Osebnostno sem ustrezno informiran o varni rabi interneta in mobilnih naprav za otroke	4,00	3,98	4,29	3,95	4,00	4,00	3,20	4,50	3,90	4,05
V naši družini imamo pri otroku oziroma otrocih težave z varno rabo interneta in mobilnih naprav	2,44	2,22	2,43	2,12	2,75	3,67	3,20	2,25	1,94	2,53

Viri informiranja o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke

Na lestvici od 1 (povsem nepomemben) do 5 (zelo pomemben) respondenti kot najpomembnejši vir za informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke v povprečju navajajo šolski sistem, le-temu pa sledijo osebni stiki, internet, televizija in izobraževalni dogodki (vsi ocenjeni kot pomembni). Kot nepomembne za informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke pa respondenti v povprečju navajajo občine, krajevne in četrtne skupnosti ter verske ustanove.

Slika 12: Povprečna pomembnost virov za informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke

Vprašanje: Kako pomembni so bili v zadnjih 12 mesecih za vaše informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke naslednji kanali?

Tabela 14: Povprečna pomembnost virov za informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke, glede na demografijo (spol in starost)

	Spol		Starost			
	Moški	Ženski	do 30 let	31 do 45 let	46 do 60 let	61 let in več
	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje	Povprečje
Osební stiki: družina, prijatelji, znanci, sodelavci	3,92	4,00	4,00	4,00	3,81	4,00
Izobraževalni dogodki	3,54	3,49	4,00	3,48	3,31	4,00
Strokovna svetovanja	3,24	3,33	3,83	3,14	3,50	4,00
Verske ustanove	2,51	2,00	2,43	2,26	2,13	2,00
Časopisi in revije	3,23	2,89	3,00	2,98	3,31	3,00
Knjige, brošure, zgibanke in druge tiskovine	3,18	3,36	3,57	3,28	3,13	3,33
Oglasna sporočila (plakati, v revijah, na radiju)	3,13	2,96	3,71	2,95	3,19	2,33
TV	3,64	3,89	4,43	3,69	3,81	3,50
Radio	3,15	3,29	3,57	3,16	3,31	3,33
Internet	3,77	4,11	4,43	3,93	3,88	3,67
Družabna omrežja na internetu (npr. Facebook, Twitter, YouTube)	3,03	3,31	4,43	3,09	3,00	3,00
Ponudniki internetnih storitev	2,69	2,53	3,00	2,59	2,69	1,67
Ministrstva, vladne službe in uradi	2,69	2,78	3,00	2,72	2,63	3,00
Občine, krajevne in četrtne skupnosti	2,31	2,64	2,71	2,41	2,56	3,00
Šolski sistem (OŠ, SŠ, vrtci)	4,18	3,96	4,71	4,02	4,00	3,67
Zdravniki in sistem zdravstvenega varstva	3,08	3,24	3,29	3,14	3,13	3,67
Društva/organizacije, ki se ukvarjajo z varnostjo na spletu	3,28	3,25	3,86	3,17	3,33	3,33
Vir informiranja iz tujine	2,46	2,60	2,57	2,53	2,38	3,33

Tabela 15: Povprečna pomembnost virov za informiranje o varni uporabi interneta in mobilnih naprav za otroke, glede na demografijo (izobrazba)

	Izobrazba			
	Osnovna ali manj	Poklicna	Srednja	Višja, visoka ...
	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>	<i>Povprečje</i>
Otrok oziroma otroci v naši družini so ustrezno informirani o varni rabi interneta in mobilnih naprav	4.29	3.64	3.63	4.00
V naši družini imamo pri otroku oziroma otrocih težave s prekomerno rabo interneta in mobilnih naprav	2.43	2.57	3.19	3.67
Osebnostno sem ustrezno informiran o varni rabi interneta in mobilnih naprav za otroke	4.29	3.95	4.00	4.00
V naši družini imamo pri otroku oziroma otrocih težave z varno rabo interneta in mobilnih naprav	2.43	2.12	2.75	3.67

Priloga: Poročilo o izvedbi anketne raziskave (SJM)

Informacijska zasebnost, varna uporaba interneta in pripravljenost sodelovanja v spletnih mobilnih anketah

Osnovni podatki

Anketna raziskava je vključevala tri valove zbiranja podatkov in je potekala med 10. februarjem in 30. junijem 2021. Pokrivala je vprašanja o skrbi za informacijsko zasebnost, zaupanju v organizacije, pripravljenosti sodelovanja in posredovanja različnih vrst podatkov (vizualne, zvočne, senzorične) tekom spletnih mobilnih anket, vprašanja glede stališč do organizacij, ki se ukvarjajo z varno uporabo interneta, in o varni uporabi interneta med otroci, kot tudi o stališčih do izpolnjevanja anket, uporabi družbenih omrežij ter lestvico za določanje osebnostih značilnosti respondentov.

Podatki so bili zbrani s standardiziranim spletnim vprašalnikom. Anketni vmesnik je bil izdelan v orodju za spletno anketiranje EnKlik anketa – 1KA (odprtokodna aplikacija za spletno anketiranje). Osebe so lahko v prvih dveh valovih do ankete dostopali prek poljubne naprave, v zadnjem valu pa so anketo morale izpolniti prek svojega pametnega mobilnega telefona.

Osnovni instrument raziskave je bil standardizirani vprašalnik. Vprašanja, vključena v **prvi val**, ki se nanašajo na informacijsko zasebnost in zaupanje v organizacije, so bila prevzeta iz prispevka Malhotre in drugih (2004), vprašanja o pripravljenosti sodelovanja v spletnih mobilnih anketah pa iz raziskave SJM 2020/3. Vprašanja, vključena v **drugi val**, so bila pretežno izvirna, prevzeta so bila le vprašanja o informacijski zasebnosti in o zaupanju v organizacije glede ustrezne rabe podatkov (prav tako iz Malhotra in drugi, 2004). V **tretjem valu** so bila vključena vprašanja o stališčih do anket (Loosveldt in Storms, 2008), vprašanja o osebnostnih lastnostih (Donnellan in drugi, 2006), in vprašanja o informacijski zasebnosti (Dinev in Hart, 2006). Ostala vprašanja, vključena v tretji val, so izvirna.

Vzorec

Anketna raziskava je temeljila na vzorčnem načrtu, ki je bil uporabljen v raziskavi Slovensko javno mnenje 2020/3 (SJM 2020/3). V omenjenem vzorčnem načrtu populacijo sestavljajo vsi prebivalci Republike Slovenije stari 18 let ali več. Zgornja starostna meja ni bila postavljena. Izbor oseb, ki so bile vključene v vzorec, je bil izveden na podlagi Centralnega registra Slovenije kot izhodiščnega vzorčnega seznama. Postopek izbora oseb je bil naključni sistematični, kjer je imela vsaka oseba iz populacije enako verjetnost, da bo vključena v vzorec. Za sistematični izbor oseb se je upoštevala predhodna stratifikacija glede na 12 statističnih regij in 6 tipov naselij in naključna začetna točka. Vzorčni načrt je določal zajem $n = 2500$ oseb.

Vsem izbranim enotam ($n = 2500$) je bila po koncu raziskave SJM 2020/3 poslana pisemska poizvedba, o pripravljenosti sodelovanja v novi spletni anketi. Osebam, ki so se na poizvedbo odzvale in posredovale svoj e-poštni naslov ($n=978$), je bilo poslano e-poštno sporočilo z vabilom za sodelovanje v prvem valu te raziskave in povezavo za dostop do dotične spletne ankete. Spletno anketo iz prvega vala je v celoti izpolnilo 597 oseb. Ob koncu te ankete se je respondente vprašalo, ali bi bili čez mesec dni pripravljeni sodelovati v novi spletni anketi. Pripravljenost sodelovanja v drugem valu je potrdilo 427 respondentov.

Podobno kot pri prvem valu, se je tem 427 osebam poslalo e-poštno sporočilo z vabilom za sodelovanje v drugem valu te raziskave in povezavo za dostop do spletne ankete. Anketo je v celoti izpolnilo 310 respondentov. Tudi ob koncu te ankete smo respondente vprašali, ali bi bili čez mesec

dni pripravljeni sodelovati v še dodatni spletni anketi. Pripravljenost sodelovanja v tretjem valu je potrdilo 290 respondentov, od tega pa jih je anketo v celoti izpolnilo 218.

Respondenti so za v celoti izpolnjeno anketo v posameznem valu prejeli darilno kartico v vrednosti 5€ za trgovino DM – Drogerie Markt. Vse skupaj so lahko prejeli po tri darilne kartice, in sicer po eno za sodelovanje v vsakem izmed treh valov.

V tabeli 1 je predstavljeno število oseb glede na sodelovanje v različnih valovih raziskave, vrednosti pa so izključujoče. Torej, v vrstici SJM20/3 so šteti le tisti respondenti, ki so odgovorili na SJM20/3 in na noben kasnejši val, v vrstici SJM20/3 + V1 so šteti le tisti respondenti, ki so odgovorili na SJM20/3 in na prvi val, a ne na kasnejše valove, in tako naprej. Podobno V1 pomeni, da respondent ni sodeloval v anketi SJM20/3, je pa sodeloval (le) v prvem valu.

Tabela 16: Število oseb, ki so sodelovali v raziskavah

Sodelovanje v anketni raziskavi	Frekvenca	Relativna frekvenca
SJM20/3	514	46,3%
SJM20/3 + V1	283	25,5%
SJM20/3 + V1 + V2	91	8,2%
SJM20/3 + V1 + V2 + V3	214	19,3%
V1	4	0,4%
V1 + V2	1	0,1%
V1 + V2 + V3	4	0,4%
Total	1111	100.0

Opomba: Vrstice prikazujejo število respondentov, ki so sodelovali različnih valovih raziskave – npr. SJM20/3 + V1 so respondenti, ki so sodelovali v SJM20/3 in v prvem valu, niso pa sodelovali v kasnejših anketah. V1 – prvi val; V2 – drugi val; V3 – tretji val.

Podroben opis anketnih valov

V nadaljevanju predstavimo še nekaj značilnosti posameznih anketnih valov:

- Prvi val** – anketa je vsebovala vprašanja o informacijski zasebnosti (Malhotra in drugi, 2004) in pripravljenosti sodelovanja v mobilnih anketah.
 - Trajanje:** anketa je bila aktivna od 6. 2. do 6. 5. 2021, osebe pa so nanjo odgovarjale od 10. 2. do 15. 3. 2021 (posebna anketa za nerespondente na SJM20/3 je bila aktivna od 22. 2. do 22. 5. 2021, osebe pa so odgovarjale med 22. 2. do 8. 3. 2021).
 - Vabila:** Vsem posameznikom, ki so bili izbrani za vključitev v raziskavo SJM ($n = 2500$) se je poslalo pismo, kjer se jih je vprašalo za sodelovanje v dodatni anketi in prosilo za e-poštni naslov, na katerega se jim lahko pošlje povezavo do nove ankete. Od tistih, ki so na SJM odgovorili, je bilo 964 posameznikov pripravljeno sodelovati v tej novi anketi, od teh je novo anketo izpolnilo 588. Od tistih, ki na SJM niso odgovorili, je bilo pripravljeno sodelovati 14 posameznikov, od teh je anketo dejansko izpolnilo 6 posameznikov. V anketi za respondente so sodelovale še tri (3) osebe, ki na SJM sicer niso odgovorile niti niso odgovorile na pisemsko poizvedbo – v anketo so vstopile prek povezave za anketo SJM20/3, saj sta bili vstopni kodi enaki.
 - Odgovor:** Na prvi val je skupaj odgovorilo 597 oseb.
 - Stopnja odgovora:** Glede na vabila v prvi val ($n = 981$) je stopnja odgovora 60,9 %. Glede na vzorčni načrt ($n = 2500$) je stopnja odgovora 23,9 %.

- **Povezava na primer ankete:** <https://www.1ka.si/podatki/347383/9924E9F0/> (podatki so testni). Anketi za respondente in nerespondente sta enaki, le da anketa za nerespondente vključuje še vprašanja o demografiji.
2. **Drugi val** – o stališčih do organizacij, ki se ukvarjajo z varno rabo interneta, o varni uporabi interneta pri otrocih, pogledih na zbiranje parapodatkov, pripravljenosti posredovanja fotografij tekom mobilnih anket in zaupanju v organizacije glede ustrezne rabe podatkov (Malhotra in drugi, 2004).
- **Trajanje:** anketa je bila aktivna od 19. 3. do 19. 6. 2021, osebe pa so nanjo odgovarjale od 23. 3. do 17. 5. 2021.
 - **Vabila:** Poslana vsem, ki so v prejšnjem valu soglašali s sodelovanjem v dodatni anketi ($n = 427$).
 - **Odgovor:** Anketo je v celoti izpolnilo 310 oseb.
 - **Stopnja odgovora:** Glede na vabila v drugi val ($n = 427$) je stopnja odgovora 72,6 %. Glede na vzorčni načrt ($n = 2500$) je stopnja odgovora 12,4 %.
 - **Povezava na primer ankete:** <https://www.1ka.si/podatki/347385/68C177C5/> (podatki so testni).
3. **Tretji val** – vprašanja o uporabi družbenih omrežjih, informacijski zasebnosti (Dinev in Hart, 2006), stališčih do izpolnjevanja anket (Loosveldt in Storms, 2008), osebnostnih značilnostih (Donnellan in drugi, 2006) in zbiranju dodatnih vrst podatkov v anketah (npr. senzoričnih, zvočnih, parapodatkov). Anketa je respondente prosila tudi za posredovanje treh različnih fotografij.
- **Trajanje:** anketa je bila aktivna od 31. 5. do 30. 6. 2021, osebe pa so nanjo odgovarjale od 3. 6. do 23. 6. 2021.
 - **Vabila:** Poslano tistim, ki imajo pametni telefon in so v drugem valu privolili v sodelovanje v dodatni anketi ($n = 290$).
 - **Odgovor:** Anketo je izpolnilo 218 posameznikov.
 - **Stopnja odgovora:** Glede na vabila v tretji val ($n = 290$) je stopnja odgovora 75,2 %. Glede na vzorčni načrt ($n = 2500$) je stopnja odgovora 8,7 %.
 - **Povezava na primer ankete:** <https://www.1ka.si/podatki/347388/78A21C72/> (podatki so testni).

Viri

- Dinev, T. in Hart, P. (2006). An extended privacy calculus model for e-commerce transactions. *Information systems research*, 17(1), 61–80.
- Donnellan, M. B., Oswald, F. L., Baird, B. M. in Lucas, R. E. (2006). The Mini-IPIP scales: Tiny-yet-effective measures of the Big Five factors of personality. *Psychological Assessment*, 18(2), 192–203.
- Loosveldt, G., & Storms, V. (2008). Measuring public opinions about surveys. *International journal of public opinion research*, 20(1), 74–89.
- Malhotra, N. K., Kim, S. S., & Agarwal, J. (2004). Internet users' information privacy concerns (IUIPC): The construct, the scale, and a causal model. *Information systems research*, 15(4), 336–355.

Poročilo pripravili: Barbara Neža Brečko, Tina Dolenc in Teja Gerjovič

